

**YHDISTYNEIDEN KANSAKUNTIEN JA EUROOPAN NEUVOSTON IHMISOIKEUSVALVONTAELINTEN SUOMELLE
ANTAMIA SUOSITUKSIA RASISMIN JA SYRJINNÄN TORJUMISEKSI**

YK:N SOPIMUSVALVONTAELINTEN ANTAMAT SUOSITUKSET

CERD
Rotusyrjinnän
poistamista käsittelevä
komitea 2017
(CERD/C/FIN/CO/23)

Valtionsisäisen lainsäädännön soveltaminen

8. Komitea panee merkille sopimusvaltion antamat tiedot kansallisten viranomaisten tietoon tulleista syrjintätapauksista. Komitea pitää kuitenkin valitettavana, ettei se ole saanut kattavia tietoja niiden tapausten lopputuloksista, joissa valtionsisäistä lainsäädäntöä on sovellettu yleissopimuksen 1 artiklassa määriteltyyn rotusyrjintään (1, 5 ja 6 artikla).

9. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio antaa seuraavassa määräaikaissäraportissaan lisätietoja ja yksityiskohtaisia tilastoja syytetoimista, joihin rotusyrjintätapauksissa on ryhdytty rikoksenteijöiden saattamiseksi vastuuseen näistä teoista.

Vihapuhe, rotuvihaan yllyttäminen ja viharikokset

10. Komitea tervehtii tyytyväisyydellä sopimusvaltion *Ei vihapuheelle* -hanketta (2013–2015) sekä rikoslain muutosta (511/2111), jolla säädetään rangaistavaksi kiihottaminen kansanryhmää vastaan sekä törkeä kiihottaminen kansanryhmää vastaan ja säädetään näiden tekojen rangaistuksista. Komitea pitää myönteisenä myös niitä sopimusvaltion toimia, joilla se on vuonna 2016 ja alkuvuonna 2017 pyrkinyt ehkäisemään ja käsittelemään vihapuhetta ja viharikoksia. Komitea on kuitenkin edelleen huolestunut rasistisiin motiiveihin perustuvien viharikosten huomattavasta ja kasvavasta esiintyvyydestä sekä siitä, että suhteellisen harvat viharikokset ovat johtaneet syytteen nostamiseen. Komitea panee huolestuneena merkille kasvavan vihamielisyyden ulkomaalaistaustaisiksi oletettuja ihmisiä, kuten romaneja, muslimeja, somaleja, venäläisiä ja ruotsinkielisiä, kohtaan. Komiteaa huolestuttaa myös se, että vuosina 2015 ja 2016 kirjattiin toistakymmentä turvapaikanhakijoihin kohdistettua väkivaltaista hyökkäystä, muun muassa tuhopoltoja. Komitea panee merkille syvästi huolestuneena, että rasismiksi ja muukalaisvihaksi katsottava maahanmuuttajavastainen puhe on lisääntynyt poliitikkojen keskuudessa, vaikka kaikki eduskuntapuolueet allekirjoittivat vuonna 2015 Euroopan poliittisten puolueiden peruskirjan rasismista vapaasta yhteiskunnasta (2, 4 ja 6 artikla).

11. Komitea palauttaa mieliin yleissuosituksensa nro 35 (2013) rasistisen vihapuheen torjunnasta ja suosittelee, että sopimusvaltio

- a) **tutkii tehokkaasti rasistisen vihapuheen, yllyttämisen rotuvihaan ja rotuun perustuvat väkivaltatapaukset sekä kohdistaa asianmukaiset syyte- ja seuraamustoimet niihin, jotka ovat vastuussa näistä teoista;**
- b) **antaa pakollista ja jatkuvaa koulutusta viharikoksista ja yhdenvertaisuudesta kaikkien tasojen lainkäyttöviranomaisille;**

- c) tuomitsee julkisesti virkamiesten ja poliitikkojen rasistisen vihapuheen ja muukalaisvihamieliset lausunnot muun muassa verkkoviestimissä, irtisanoutuu niistä julkisesti ja kehottaa poliitikkoja varmistamaan, etteivät heidän julkiset lausuntonsa osaltaan edistä suvaitsemattomuutta, leimaamista ja yllyttämistä vihaan;
- d) antaa seuraavassa raportissaan tilastotiedot viharikosten, niitä koskevien tuomioiden ja niiden tekijöille tuomittujen rangaistusten määrästä ja luonteesta sekä näiden rikosten uhreille mahdollisesti myönnettyistä korvauksista.

Romaniyhteisöt

12. Samalla, kun komitea toteaa romanikielen opetusta saavien oppilaiden määrän kasvaneen ja kiittää sopimusvaltiota tämän ansiokkaasti laaditusta romanipoliittisesta ohjelmasta, komitea on kuitenkin huolestunut siitä, että useimmat romanit kohtaavat vieläkin syrjintää taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien nauttimisessa, etenkin työn, asunnon ja koulutuksen saannissa (5 artikla).

13. Komitea viittaa yleissuositukseensa nro 32 (2009) yleissopimuksen mukaisten erityisten toimenpiteiden tarkoituksesta ja soveltamisalasta sekä romanien syrjintää koskevaan yleissuositukseensa nro 27 (2000). Komitea suosittelee, että sopimusvaltio tehostaa toimiaan romanien integroimiseksi työ- ja asuntomarkkinoille, romanilasten osallistamiseksi koulutukseen sekä romanikielen opetuksen edistämiseksi. Lisäksi komitea suosittelee, että sopimusvaltio antaa seuraavassa raportissaan komitealle tiedot toteuttamiensa toimien konkreettisista tuloksista.

Työllisyys ja asuminen

20. Komitea on huolestunut siitä, että ulkomaalaistaustaisiksi oletettuja henkilöitä syrjitään edelleen työ- ja asuntomarkkinoilla ja että maahanmuuttajataustaisten naisten työttömyysaste on vieläkin hyvin korkea (2 ja 5 artikla).

21. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio ryhtyy kaikkiin tarvittaviin toimiin torjuakseen ulkomaalaistaustaisiksi oletettuihin henkilöihin, etenkin naisiin, kohdistuvaa rotusyrjintää työ- ja asuntomarkkinoilla.

Maahanmuuttajat, turvapaikanhakijat ja pakolaiset

24. Komitea panee huolestuneena merkille, että 32 000 turvapaikanhakijan saavuttua Suomeen vuonna 2015 Suomi on tehnyt useita lainsäädännön muutoksia, jotka heikentävät turvapaikanhakijoiden, pakolaisten ja muiden haavoittuvassa asemassa olevien maahanmuuttajien suojelua. Komiteaa huolestuttaa se, että ulkomaalaislain (301/2004) säännös oleskeluluvan myöntämisestä humanitaarisin perustein on kumottu ja että muutosta on sovellettu taannehtivasti. Komitea on huolestunut myös siitä, että se on saanut tietää joitakin turvapaikanhakijoita edelleen pidettävän poliisin

säilöönottotiloissa. Lisäksi komiteaa huolestuttavat paperittomien vaikeudet saada muita kohtuuhintaisia ja asianmukaisia terveyspalveluja kuin kiireellistä hoitoa. Komitean tietoon on huolestuttavasti tullut, että joihinkin ryhmiin kuuluvien turvapaikanhakijoiden viimeaikaisia turvapaikkavalituksia on hyväksytty vähemmän kuin muiden ryhmien valituksia. Komitea pyytää sopimusvaltiota selvittämään, vaikuttavatko mahdolliset syrjivät toimintaperiaatteet sen myöntämien turvapaikkojen määrään (5 ja 6 artikla).

25. Komitea suosittelee muiden kuin oman valtion kansalaisten syrjintää koskevan yleissuosituksensa nro 30 (2004) mukaisesti, että sopimusvaltio

- a) varmistaa, etteivät sen voimassa oleva lainsäädäntö ja muut rajoitukset, jotka koskevat muiden kuin sopimusvaltion kansalaisten poistamista sen lainkäyttöalueelta, tarkoitukseltaan tai vaikutukseltaan syrji ketään rodun, ihonvärin tai etnisen tai kansallisen alkuperän perusteella ja että muilla kuin sopimusvaltion kansalaisilla on maastapoistamismenettelyissä yhdenvertaisesti käytettävissään tehokkaat oikeussuojakeinot palauttamisvaatimuksia vastaan;
- b) ylläpitää vastaanottokeskuksissa riittäviä valmiuksia tarjota asianmukaista suojaa, peruspalveluja ja humanitaarista apua varmistaakseen, ettei turvapaikanhakijoita pidetä säilössä rangaistuksenluonteisissa olosuhteissa;
- c) ryhtyy konkreettisiin toimiin varmistaakseen, että paperittomat saavat tosiasiallisesti kohtuuhintaisia ja asianmukaisia terveyspalveluja.

Muiden sopimusten ratifiointi

26. Pitäen mielessä kaikkien ihmisoikeuksien jakamattomuuden komitea kannustaa sopimusvaltiota harkitsemaan, että se ratifioisi ne kansainväliset ihmisoikeussopimukset, joita se ei vielä ole ratifioinut, erityisesti sellaiset valtiosopimukset, joiden määräyksillä on välitöntä merkitystä rotusyrjinnän kohteeksi mahdollisesti joutuville yhteisöille, mukaan lukien kansainvälinen yleissopimus kaikkien siirtotyöntekijöiden ja heidän perheenjäsentensä oikeuksien suojelusta. Lisäksi komitea toistaa suosituksensa, että sopimusvaltio ratifioi ILO:n yleissopimuksen nro 169 itsenäisten maiden alkuperäis- ja heimokansoista (ks. CERD/C/FIN/CO/20–22, kohta 19).

Durbanin julistuksen ja toimintaohjelman seuranta

27. Durbanin tarkistuskonferenssin seuranta koskevan yleissuosituksen nro 33 (2009) perusteella komitea suosittelee, että sopimusvaltio pannessaan yleissopimusta täytäntöön kansallisessa oikeusjärjestelmässään toteuttaa Durbanin julistusta ja toimintaohjelmaa, jotka rasismin, rotusyrjinnän, muukalaisvihan ja niihin liittyvän suvaitsemattomuuden vastainen maailmankonferenssi hyväksyi syyskuussa 2001, ja ottaa tällöin huomioon Genevessä huhtikuussa 2009 pidetyn Durbanin tarkistuskonferenssin loppuasiakirjan. Komitea pyytää sopimusvaltiota sisällyttämään seuraavaan määräaikaisraporttiinsa erilliset tiedot

	<p>toimintasuunnitelmista ja muista toimista, jotka sopimusvaltio on toteuttanut Durbanin julistuksen ja toimintaohjelman täytäntöön panemiseksi kansallisella tasolla.</p> <p>Syntyperältään afrikkalaisten ihmisten kansainvälinen vuosikymmen</p> <p>28. Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokous julisti päätöslauselmallaan 68/237 vuodet 2015–2024 kansainväliseksi syntyperältään afrikkalaisten ihmisten vuosikymmeneksi. Yleiskokous on myös antanut päätöslauselman 69/16 toimintaohjelmasta kyseisen vuosikymmenen toteuttamiseksi. Näiden päätöslauselmien perusteella komitea suosittelee, että sopimusvaltio laatii ja toteuttaa tarkoitukseen sopivan toimenpide- ja politiikkaohjelman. Komitea pyytää sopimusvaltiota sisällyttämään seuraavaan määräaikaisraporttiinsa erikseen tiedot tässä yhteydessä toteutetuista konkreettisista toimista, ottaen huomioon komitean yleissuosituksen nro 34 (2011) syntyperältään afrikkalaisiin ihmisiin kohdistuvasta rotusyrjinnästä.</p> <p>Kansalaisyhteiskunnan kuuleminen</p> <p>29. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio neuvottelee edelleen ja lisää vuoropuheluaan ihmisoikeuksien suojelun alalla työskentelevien kansalaisyhteiskuntaa edustavien järjestöjen kanssa, erityisesti rotusyrjintää torjuvien järjestöjen kanssa, laatiessaan seuraavaa määräaikaisraporttiaan ja ryhtyessään toimiin näiden loppupäätelmien johdosta.</p>
<p>CCPR Ihmisoikeuskomitea 2021 (CCPR/C/FIN/CO/7)</p>	<p>B. Myönteiset näkökohdat</p> <p>3. Komitea pitää myönteisenä, että sopimusvaltio on toteuttanut seuraavat lainsäädäntö- ja politiikkatoimet</p> <ul style="list-style-type: none">(a) yhdenvertaisuuslaki (1325/2014), hyväksytty vuonna 2014, ja yhdenvertaisuusvaltuutetun viran sekä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan perustaminen;(h) Merkityksellinen Suomessa -toimintaohjelma vihapuheen ja rasismien estämiseksi ja yhteiskunnallisen osallisuuden edistämiseksi, vuonna 2016;(j) kansallinen romanipoliittinen ohjelma kaudelle 2018–2022, vuonna 2018;(l) toimintasuunnitelma lesbo-, homo- ja biseksuaalien sekä trans- ja intersukupuolisten yhdenvertaisten mahdollisuuksien saavuttamiseksi Ahvenanmaan yhteiskunnassa kaudelle 2019–2025, vuonna 2019.

C. Pääasialliset huolenaiheet ja suositukset

Yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo

12. Komitea panee merkille ne lainsäädäntö- ja politiikkatoimet, jotka sopimusvaltio on toteuttanut ehkäistäkseen ja torjuakseen syrjintää ja edistääkseen sukupuolten tasa-arvoa. Komitea on kuitenkin huolestunut siitä, että yhdenvertaisuusvaltuutettu voi saattaa syrjintäasioita yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan käsiteltäväksi vain kaikkien asianosaisten suostumuksella ja etteivät uhrit voi hakea hyvitystä lautakunnasta vaan ainoastaan tuomioistuimesta pitkällisessä oikeudenkäynnissä. Komitea panee huolestuneena merkille myös sen valtuuskunnan myöntämän seikan, ettei yhdenvertaisuuslaki ole vielä laajalti tunnettu yleisesti, minkä vuoksi syrjinnän uhrit hakevat oikeutta vaihtelevien ja joskus sekavien kanavien kautta. Komitea on huolestunut myös vammaisten naisten ja etnisten vähemmistötaustaisten naisten vähäisestä poliittisesta edustuksesta ja että tästä asiasta on saatavilla eriyettyjä tilastotietoja vain niukasti (2 ja 26 artikla).

13. Sopimusvaltion tulisi

(a) ryhtyä kaikkiin tarvittaviin toimiin arvioidakseen uudelleen yhdenvertaisuuslain (1325/2014) ja muun keskeisen syrjinnänvastaisen lainsäädännön ja muuttaakseen niitä tarkoituksena tehostaa syrjinnän torjumisen oikeudellista ja institutionaalista kehystä;

(b) arvioida uudelleen yhdenvertaisuusvaltuutetun toimivaltuudet poistaakseen ne syyt, jotka estävät kaikkien syrjintätapausten tosiasiallisen saattamisen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan käsiteltäväksi;

(c) harkita, että se antaisi yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnalle valtuudet myöntää hyvitystä suoraan syrjinnän uhreille, jotta näillä olisi oikea-aikaisesti käytettävissään tehokkaat oikeuskeinot;

(d) lisätä yleisön tietoisuutta syrjinnän vastaisesta lainsäädännöstä ja syrjinnän uhrien käytettävissä olevista oikeuskeinoista, kuten yhdenvertaisuusvaltuutetun, tasa-arvovaltuutetun sekä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan toimivaltuuksista;

(e) tehostaa pyrkimyksiään lisätä naisten, erityisesti vammaisten naisten ja etnisten vähemmistötaustaisten naisten, osallistumista julkisella ja yksityisellä sektorilla ja heidän edustustaan korkeimmalla tasolla sekä parannettava tiedonkeruutaan tämän osalta.

Vihapuhe ja viharikokset

14. Komitea panee merkille, että sopimusvaltio on pyrkinyt torjumaan vihapuhetta ja viharikoksia erilaisilla toimilla, kuten hyväksymällä kansallisen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisyn toimenpideohjelman ja käynnistämällä nettipoliisien toiminnan poliisilaitoksilla. Komitea on kuitenkin huolestunut siitä, että haavoittuviin ryhmiin ja vähemmistöryhmiin, kuten naisiin, afrikkalaistaustaisiin, muslimeihin, lesbo-, homo- ja biseksuaaleihin, transsukupuolisiin sekä romani- ja juutalaisyhteisöihin kohdistuu edelleen suvaitsemattomuutta, ennakkoluuloja,

vihapuhetta ja viharikoksia erityisesti joukkoviestimissä ja sosiaalisissa verkostoissa. Tässä suhteessa komitea pitää valitettavana, ettei politiikka- ja tiedottamistoimien vaikutuksista ja vaikuttavuudesta vihapuheen ja viharikosten vähentämisessä ole saatavilla yksityiskohtaisia tietoja ja ettei tietoja tästä asiasta kerätä riittävästi (2, 19, 20 ja 26 artikla).

15. Sopimusvaltion tulisi tehostaa pyrkimyksiään torjua yleissopimuksen 19 ja 20 artiklan sekä mielipiteen- ja sananvapautta koskevan komitean yleiskommentin nro 34 (2011) mukaisesti muun muassa rotuun, etniseen taustaan, uskontoon tai seksuaaliseen suuntautumiseen ja sukupuoli-identiteettiin perustuvaa syrjintää, vihapuhetta ja kehottamista syrjintään tai väkivaltaan. Sopimusvaltion tulisi muun muassa

(a) parantaa aihetta koskevien tietojen keruuta ja ryhtyä tehokkaisiin toimiin vihapuheen ehkäisemiseksi sekä verkossa että sen ulkopuolella, tuomita vihapuhe päättäväisesti ja julkisesti sekä tehostaa pyrkimyksiä puuttua verkossa esiintyvään vihapuheeseen;

(b) tehostaa tiedottamistoimiaan, joilla pyritään edistämään ihmisoikeuksien kunnioittamista ja monimuotoisuuden suvaitsemista sekä oikaisemaan ja poistamaan rotuun, etniseen alkuperään, uskontoon tai seksuaaliseen suuntautumiseen ja sukupuoli-identiteettiin perustuvat stereotyyppiset ennakkoluulot;

(c) kannustaa ilmoittamaan viharikoksista ja varmistaa, että viharikokset tutkitaan perusteellisesti, rikoksenteelijät asetetaan syytteeseen ja heitä rangaistaan ja että uhrien käytettävissä on tehokkaat oikeuskeinot;

(d) antaa asianmukaista koulutusta vihapuheen ja viharikosten käsittelemisestä keskus- ja paikallishallinnon viranomaisille, lainvalvontaviranomaisille, tuomareille ja syyttäjille sekä monimuotoisuuden hyväksymisen edistämiseksi joukkoviestimissä työskenteleville.

Etninen profilointi

16. Komitea panee merkille ulkomaalaislaissa säädetyn etnisen profiloinnin kiellon ja tätä aihetta käsittelevän koulutuksen antamisen lainvalvontaviranomaisille. Komitea on kuitenkin edelleen huolestunut tiedoista, joiden mukaan poliisi on harjoittanut etnistä profilointia (2, 12, 17 ja 26 artikla).

17. Sopimusvaltion tulisi ryhtyä tarvittaviin toimiin varmistaakseen, että etninen profilointi kielletään lainvalvontaviranomaisilta sekä lainsäädännössä että käytännössä, ja estääkseen ulkonäköön, ihonväriin tai etniseen tai kansalliseen alkuperään perustuvan erilaisen kohtelun. Sopimusvaltion tulisi jatkaa pyrkimyksiään antaa kaikille lainvalvontaviranomaisille asianmukaista koulutusta estääkseen etnisen profiloinnin tosiasiallisesti ja arvioidakseen säännöllisesti tämän koulutuksen vaikutuksia.

Seksuaalinen suuntautuminen, sukupuoli-identiteetti ja intersukupuolisuus

20. Komitea on huolestunut seksuaaliseen suuntautumiseen ja sukupuoli-identiteettiin perustuvasta sosiaalisesta leimaamisesta, syrjinnästä ja väkivallasta. Komitea panee merkille meneillään olevan translain muuttamisen, mutta on huolestunut siitä, että sukupuolen oikeudellinen vahvistaminen kestää kauan ja siihen vaaditaan sterilisaatio ja diagnoosi transsukupuolisuudesta, joka on määritelty mielenterveyden häiriöksi. Komitea on huolestunut myös siitä, että näihin toimenpiteisiin suostuneiden transsukupuolisten lasten voi olla mahdotonta saada sukupuolensa vahvistetuksi oikeudellisesti. Lisäksi komiteaa huolestuttaa se, että intersukupuolisille lapsille tehdään edelleen peruuttamattomia ja kajoavia lääketieteellisiä toimenpiteitä. Komitea panee huolestuneena merkille, että nämä toimenpiteet usein perustuvat stereotyyppiseen näkemykseen sukupuolirooleista ja että ne usein suoritetaan ennen kuin lapset saavuttavat iän, jossa he voivat antaa täyden, vapaan ja tietoon perustuvan suostumuksensa (3, 7, 9, 17, 24 ja 26 artikla).

21. Sopimusvaltion tulisi ryhtyä lainsäädäntö- ja muihin toimiin tarkoituksena

(a) tehostaa pyrkimyksiään poistaa kaikenlainen seksuaaliseen suuntautumiseen tai sukupuoli-identiteettiin perustuva syrjintä ja väkivalta sekä sosiaalinen leimaaminen ja saattaa näiden tekojen uhrien käytettäväksi tehokkaat oikeuskeinot;

(b) luoda yksinkertainen ja esteetön yleissopimuksen mukainen hallinnollinen menettely henkilö- ja perheoikeudellisen aseman muuttamiseksi sukupuoli-identiteetin perusteella;

(c) estää tehokkaasti tekemästä peruuttamattomia lääketieteellisiä toimenpiteitä, erityisesti leikkauksia, intersukupuolisille lapsille, jotka eivät vielä pysty antamaan täyttä, vapaata ja tietoon perustuvaa suostumustaan, jolleivät nämä menettelyt ole lääketieteellisesti ehdottoman välttämättömiä, ja varmistaa, että tällaisten toimenpiteiden uhreilla on käytettävissään tehokkaat oikeuskeinot.

Aseistakieltäytyminen

36. Komitea on huolestunut siitä, että laki Jehovan todistajien vapauttamisesta asevelvollisuuden suorittamisesta eräissä tapauksissa annetun lain kumoamisesta (330/2019) lakkautti Jehovan todistajien vapauttamisen asevelvollisuudesta ja siviilipalveluksesta vastoin komitean aiempia suosituksia, joiden mukaan tämä vapautus olisi tullut ulottaa myös muihin aseistakieltäytyjien ryhmiin (CCPR/C/FIN/CO/6, 14. kohta). Lisäksi komitea panee huolestuneena merkille, että asevelvollisuuden suorittamisen korvaava siviilipalvelus kestää lähtökohtaisesti yhtä kauan kuin pisin varusmiespalvelus ja että vaikka siviilipalvelusta hallinnoi työ- ja elinkeinoministeriö, sotilashenkilöstöä osallistuu edelleen siviilipalvelusta käsitteleviin työryhmiin ja komiteoihin, jotka päättävät palveluksen luonteesta ja kestosta. Komitea on myös huolestunut siitä, ettei oikeudesta aseistakieltäytymiseen ja asevelvollisuuden suorittamisen vaihtoehtoista tiedoteta riittävästi (18 artikla).

	<p>37. Sopimusvaltion tulisi</p> <p>(a) varmistaa, etteivät asevelvollisuuden suorittamisen vaihtoehdot ole luonteeltaan tai kestoltaan rankaisevia tai syrjiviä ja että ne säilyvät siviililuonteisina ja pidetään sotilaallisen määräysvallan ulkopuolella;</p> <p>Uskonnonvapaus</p> <p>38. Komitea on huolestunut siitä, että eläinten teurastukseen sovellettavat sopimusvaltion säännökset saattavat rajoittaa uskonnollisten vähemmistöjen mahdollisuuksia saada elintarvikkeita, jotka vastaavat heidän uskontoon perustuvia ruokavaliorajoituksiaan (2, 18 ja 26 artikla).</p> <p>39. Sopimusvaltion tulisi varmistaa, että uskonnollisilla vähemmistöillä on asianmukaiset mahdollisuudet saada ilman syrjintää tavaroita ja palveluja, erityisesti elintarvikkeita, jotka vastaavat heidän uskontoon perustuvia ruokavaliorajoituksiaan.</p>
<p>CESCR</p> <p>Taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien komitea 2021 (E/C.12/FIN/CO/7)</p>	<p>Tiedonkeruu</p> <p>12. Komitea panee arvostaen merkille, että taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien nauttiminen on sopimusvaltiossa yleisesti ottaen korkealla tasolla. Komitea on kuitenkin huolestunut siitä, että jotkin väestönosat ovat syrjäytyneitä ja vähäosaisia yleissopimuksella turvattujen oikeuksien käytön suhteen, kuten näissä päätelmissä todetaan, ja että eriteltyjen tilastotietojen puuttumisen vuoksi on vaikea arvioida luotettavasti eriarvoisuuden ja syrjinnän laajuutta ja saada tietoja käytettäväksi tätä asiaa koskevia toimintaperiaatteita muodostettaessa (2 artiklan 2 kappale).</p> <p>13. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio parantaa tiedonkeruujärjestelmäänsä, jotta se tuottaisi luotettavia, kiellettyjen syrjintäperusteiden mukaan eriteltyjä tietoja ja jotta pystyttäisiin tunnistamaan ne ryhmät, jotka ovat muita heikommassa asemassa käyttäessään taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksiaan. Tältä osin komitea suosittelee myös, että sopimusvaltio a) soveltaa osallistavaa lähestymistapaa ja asianmukaisia menetelmiä kerätäksään tietoja vaikeasti laskettavista, syrjäytyneistä väestöryhmistä ja niistä ihmisistä, jotka voivat jäädä perinteisten kotitalouksiin kohdistuvien tutkimusten ulkopuolelle; ja b) käyttää itsemäärättyjen periaatteiden pohjalta sijaismuuttujia kiertääksään lailla säädetyn kiellon, jonka mukaan tietoja ei saa kerätä etnisyyden perusteella. Komitea kehottaa sopimusvaltiota perehtymään Yhdistyneiden kansakuntien ihmisoikeusvaltuutetun toimiston (OHCHR) julkaisuun ihmisoikeusperustaisesta lähestymistavasta tietoihin.</p> <p>Yhdenvertaisuus</p> <p>14. Komitea panee huolestuneena merkille tiedot sellaisten ryhmien kuin saamelaiden tai maahanmuuttajataustaisten jatkuvasta syrjinnästä, joka väistämättä vaikeuttaa oikeuksien yhdenvertaista käyttämistä muun muassa työelämän,</p>

asumisen ja koulutuksen alalla. Komiteaa huolestuttavat myös tiedot näiden ryhmien näkymättömyydestä sopimusvaltion yhteiskunnassa (2 artiklan 2 kappale).

15. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio uudistaessaan yhdenvertaisuuslakia ja muuta syrjintään liittyvää lainsäädäntöään a) laajentaa lainsäädäntönsä soveltamisalan käsittämään yksilöiden harjoittaman syrjinnän ja b) tehostaa syrjinnän vastaista institutionaalista kehystä. Komitea suosittelee lisäksi, että sopimusvaltio panee rasismin ja syrjinnän vastaisen toimintaohjelman ja muut aiheeseen liittyvät toimintaperiaatteet täytäntöön osallistavasti, kiinnittäen erityistä huomiota syrjintään taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien käyttämisessä sekä etniseen enemmistöön kuulumattomien ryhmien näkyvyyden lisäämiseen edistääkseen nykyistä suurempaa kunnioitusta kulttuurista moninaisuutta kohtaan sopimusvaltiossa. Komitea kiinnittää sopimusvaltion huomiota yleiskommenttiin nro 20 (2009) yhdenvertaisuudesta taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien nauttimisessa.

Oikeus sosiaaliturvaan

27. Komitea panee merkille sopimusvaltion antamat tiedot, joiden mukaan useiden sosiaaliturvaetuuksien tasoa on nostettu, mutta on huolestunut siitä, että vuosien 2015–2019 hallituskauden aikaiset etuuksien leikkaukset ja kansaneläkeindeksin jäädytys tekivät näistä etuuksista riittämättömiä ja vaikuttivat suhteettomasti jo ennestään muita heikommassa asemassa oleviin ryhmiin (9 artikla).

28. Komitea vaatii sopimusvaltiota sisällyttämään sosiaalihuoltolain uudistukseen takeet, joilla varmistetaan, että sosiaalietuudet pysyvät riittävinä ja että harkittaessa leikkauksia muun muassa julkisen talouden säästötoimien yhteydessä

(c) leikkaukset eivät vaikuta suhteettomasti muita heikommassa asemassa oleviin ja syrjäytyneisiin ryhmiin;

(d) leikkauksiin liitetään muita toimia, kuten sosiaalisia tulonsiirtoja, joilla lievennetään kriisiaikoina syntyvää eriarvoisuutta;

Vammaisten henkilöiden työhön ja eläkkeeseen liittyvät oikeudet

29. Komitea on huolestunut siitä, että vammaiset henkilöt ovat työmarkkinoilla muita heikommassa asemassa. Komitea on huolestunut myös nykyisistä työtoimintajärjestelyistä, koska työtoimintaan osallistuvilla vammaisilla henkilöillä ei ole oikeutta palkkaan eikä lomiin eikä toiminnasta kerry heille vanhuuseläkettä. Lisäksi komitea panee huolestuneena merkille, ettei työkyvyttömyyseläkkeen määrässä eikä eläkkeen saannin edellytyksissä oteta riittävästi huomioon vammaisuudesta johtuvia menoja (6, 7 ja 9 artikla).

30. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio varmistaa, että vammaiset työntekijät voivat nauttia oikeutta oikeudenmukaisiin ja suotuisiin työoloihin yhdenvertaisesti muiden kanssa. Tältä osin komitea suosittelee,

että sopimusvaltio lopettaa vammaisten työntekijöiden sijoittamisen erillisiin suojatyöpaikkoihin, muuttaa tätä asiaa koskevia säännöksiään ja varmistaa, että vammaisille henkilöille

- (a) taataan työpaikalla kohtuulliset mukautukset;
- (b) maksetaan tekemästään työstä oikeudenmukaista palkkaa, joka mahdollistaa heille perheineen kunnollisen toimeentulon; ja
- (c) maksetaan samasta työstä samaa palkkaa kuin muille, syrjimättä heitä palkkauksessa siksi, että heidän työkykynsä katsotaan muita heikommaksi.

Asunnottomuus

38. Komitea toteaa, että sopimusvaltion vuosina 2018 ja 2019 toteuttamat ohjelmat ovat vähentäneet pitkäaikaisasunnottomuutta lähes 50 prosenttia. Samalla komitea panee kuitenkin huolestuneena merkille, ettei tiettyjen ryhmien, kuten vankilasta vapautuneiden, asunnottomuuden ehkäisemiseen ole kohdennettu riittäviä toimia (11 artikla).

39. Komitea suosittelee, että asunnottomille pyritään ensisijaisesti löytämään pysyviä ratkaisuja. Komitea suosittelee myös, että sopimusvaltio ehkäisee asunnottomuutta muun muassa

- (a) lisäämällä hätämajoituskapasiteettia, myös yksinomaan naisille tarkoitettuja paikkoja, sekä kohtuuhintaisten asuntojen saatavuutta koko maassa ja
- (b) tarjoamalla sosiaalista tukea ja varmistamalla, etteivät asunnon- ja vuokratilastoimistot syrji käytännöissään tiettyjä ryhmiä, kuten maksuhäiriömerkintöjä saaneita tai vailla aiempaa luottohistoriaa olevia, vankilasta vapautuneita ja yhteiskuntapalvelua suorittaneita, lesboja, homoja, biseksuaaleja, transsukupuolisia ja intersukupuolisia henkilöitä ja maahanmuuttajia.

40. Komitea kehottaa sopimusvaltiota perehtymään komitean yleiskommenttiin nro 4 (1991) oikeudesta asianmukaiseen asuntoon.

Oikeus koulutukseen

46. Komitea panee huolestuneena merkille kouluterveyskyselyn tulokset, joissa korostuu, että maahanmuuttajataustaisten, vammaisten ja sijaishuollossa olevien oppilaiden sekä lesbo-, homo-, biseksuaali-, transsukupuolisten ja intersukupuolisten oppilaiden oppimistulokset ovat muita heikommalla tasolla ja heitä kiusataan koulussa. Komitea on huolestunut myös siitä, että romanioppilaisiin suhtaudutaan koulussa edelleen syrjivästi, he keskeyttävät koulunkäynnin muita useammin ja heitä opetetaan tosiasiallisesti usein eri luokissa kuin muita, vaikka sopimusvaltio onkin omaksunut inklusion periaatteen koulutusjärjestelmässään (13 ja 14 artikla).

47. Komitea muistuttaa, että kiusaaminen ja syrjintä estävät nauttimasta oikeutta koulutukseen ja suosittelee, että sopimusvaltio sisällyttää koulujen opetussuunnitelmiin ymmärtäväisyyden ja suvaitsevuuden edistämisen

	<p>sekä syrjäntäkiellon ja antaa opetushenkilöstölle tarvittavaa koulutusta näistä aiheista, mukaan lukien yhdenvertaisuuslain ja naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain säännökset. Komitea suosittelee myös, että kun sopimusvaltio panee täytäntöön toimenpideohjelmaa kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemiseksi varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja oppilaitoksissa, se seuraa toimenpideohjelman vaikuttavuutta. Lisäksi komitea toistaa aiemman suosituksensa vaatien sopimusvaltiota varmistamaan kaikkien lasten, myös maahanmuuttajataustaisten ja romanilasten, yhdenvertaiset mahdollisuudet saada inklusiivista opetusta. Komitea suosittelee myös, että sopimusvaltio puuttuu koulunkäynnin keskeyttämisen sosioekonomisiin juurisyihin ja varmistaa, että kaikkien koulutustasojen opetusjärjestelmät vastaavat erilaisista sosiaalisista ja kulttuuritaustoista tulevien oppilaiden tarpeita.</p>
<p>CEDAW Naisten syrjinnän poistamista käsittelevä komitea 2014 (CEDAW/C/FIN/CO/7)</p>	<p>Stereotypiat ja haitalliset käytännöt</p> <p>14. Komitea panee merkille, että sopimusvaltio on pyrkinyt käsittelemään joukkoviestinten sukupuolistereotyyppioita muun muassa Mainonnan eettisen neuvoston laatimilla hyvää markkinointitapaa koskevilla periaatteilla. Periaatteissa kielletään mainonta, jossa esineellistetään naisia seksuaalisesti ja esitetään halventavia, alentavia tai nöyryyttäviä sukupuolistereotyyppioita. Komitea toistaa kuitenkin edellisissä loppupäätelmissään (CEDAW /C/FIN/CO/6, 177. kohta) ilmaisemansa huolen siitä, että sopimusvaltiossa harjoitettava joukkoviestintä ja mainonta sisältävät yhä enemmän pornografiaa, keskittyvät ihannoituun kehonkuvaan ja kuvaavat naisia seksiobjekteina, mikä voi myös osaltaan pahentaa nuorten naisten ja tyttöjen keskuudessa lisääntyvää syömishäiriöongelmaa. Lisäksi komitea on huolestunut naisiin ja tyttöihin, erityisesti etnisiin vähemmistöihin kuuluviin naisiin, kohdistuvan vihapuheen lisääntymisestä internetin palstoilla ja sosiaalisessa mediassa.</p> <p>15. Komitea kehottaa sopimusvaltiota</p> <ul style="list-style-type: none">a) kehittämään sukupuolisensitiivistä neuvontaa syömishäiriöistä kärsiville tytöille ja naisille,b) olemaan yhteydessä joukkoviestinten kanssa poistaakseen naisten stereotyyppisen kuvaamisen erityisesti siltä osin kuin se vaikuttaa naisten terveyteen, jac) tehostamaan toimia, joilla puututaan etnisiin vähemmistöihin kuuluviin ja muihin naisiin ja tyttöihin kohdistuvaan vihapuheeseen joukkoviestimissä, mukaan lukien internetin keskustelupalstat ja sosiaalinen media. <p>Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden määrittely</p> <p>10. Komitea tervehtii tyytyväisyydellä ehdotettua tasa-arvolain muuttamista siten, että sukupuolen ja sukupuoleen perustuvan syrjinnän määrittely laajennettaisiin käsittämään sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolen ilmaisuun perustuvan syrjinnän. Komitea panee kuitenkin huolestuneena merkille, etteivät tasa-arvolaki ja yhdenvertaisuuslaki nykyisellään suojaa naisia riittävästi moniperustaiselta tai risteävältä syrjinnältä.</p>

11. Komitea kehottaa sopimusvaltiota varmistamaan, että kaikki kansallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslainsäädännön uudistukset, joilla nimenomaisesti suojataan naisia moniperustaiselta tai risteävältä syrjinnältä, toteutetaan harmonisoidusti.

Naisiin kohdistuva väkivalta

18. Komitea arvostaa sopimusvaltion pyrkimyksiä lähisuhde- ja perheväkivallan estämiseksi, kuten naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämisen ohjelman hyväksymistä, sekä sitä, että sopimusvaltio vakuutti rakentavassa vuoropuhelussa komitean kanssa ratifioivansa Istanbulin yleissopimuksen piakkoin. Komitea on kuitenkin huolestunut siitä, että

c) julkinen keskustelu perheväkivallasta ohjautuu sukupuolineutraaliin kieleen, joka väheksyy sitä, että väkivalta ilmentää selvästi ja suhteettomasti naisiin kohdistuvaa syrjintää,

f) turvakoteja ja turvakotipalveluja, joista monet ovat kansalaisjärjestöjen aloitteesta perustamia ja niiden ylläpitämiä, on riittämättömästi vastaamaan väkivallan naisuhrien tarpeisiin, ja

g) sukupuoleen perustuvan väkivallan uhrien käytettävissä olevat muut palvelut, kuten raiskauskriisikeskukset, ympärivuorokautisesti päivystävät puhelinpalvelut ja ilman ajanvarausta toimivat keskukset, puuttuvat.

19. Komitea muistuttaa naisiin kohdistuvaa väkivaltaa koskevasta yleissuosituksesta nro 19

(1992) ja kehottaa sopimusvaltiota:

c) ryhtymään konkreettisiin toimiin edistääkseen sukupuolisensitiivisen kielen käyttöä julkisessa keskustelussa perheväkivallasta ja tiedottamaan sen sukupuolittuneisuudesta

f) varmistamaan, että käytettävissä on riittävä määrä turvakoteja, joilla on pätevä henkilöstö ja riittävät taloudelliset resurssit, naisiin kohdistuvan väkivallan naisuhreille, mukaan lukien heikommassa asemassa olevat ryhmät, jotka tarvitsevat erityistä tukea

g) avaamaan raiskauskriisikeskuksia, ilman lähetettä tai ajanvarausta toimivia keskuksia ja maksuttomia ympärivuorokautisesti päivystäviä puhelimia, jotka suojelevat ja auttavat kaikkia väkivallan naisuhreja, mukaan lukien maahanmuuttajanaiset, vammaiset naiset ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvat naiset

Osallistuminen poliittiseen ja julkiseen toimintaan

22. Komitea kiittää sopimusvaltiota naisten suuresta osuudesta sopimusvaltion eduskunnassa (43 %), hallituksessa (47 %) ja Euroopan parlamentissa (62 %). Komitea on kuitenkin huolestunut siitä, että yksityisellä sektorilla naisia on päättävissä asemassa vain vähän. Lisäksi komiteaa huolestuttaa se, että maahanmuuttajanaiset, vammaiset naiset, etnisiin vähemmistöihin kuuluvat naiset ja romaninaiset ovat aliedustettuina poliittisessa ja julkisessa toiminnassa ja huolestunut myös siitä, ettei näiden naisten tilanteesta ole saatavilla tilastotietoja. Komitea on huolestunut myös siitä, että

lainsäädäntö, jolla kielletään tietojen kokoaminen tietyin perustein, voi häitätä sopimusvaltion pyrkimyksiä vastata tiettyihin naisryhmiin kohdistuvaan syrjintään.

23. Naisia poliittisessa ja julkisessa elämässä koskevan yleissuosituksensa nro 23 mukaisesti komitea kehottaa sopimusvaltiota ryhtymään väliaikaisiin erityistoimiin yleissopimuksen 4 artiklan 1 kappaleen mukaisesti. Väliaikaisia erityistoimia koskevan yleissuosituksensa nro 25 (2004) mukaisesti komitea kehottaa sopimusvaltiota

- a) varmistamaan, että naisten edustus yksityisen sektorin johtavissa asemissa kuvastaa väestön täyttä monimuotoisuutta,
- b) varmistamaan heikommassa asemassa olevien naisryhmien, kuten vammaisten naisten, etnisiin vähemmistöjen kuuluvien naisten, romaninaisten ja maahanmuuttajanaisten, edustuksen poliittisessa ja julkisessa elämässä,
- c) harkitsemaan lainsäädäntönsä muuttamista siten, että se mahdollistaa tarvittavien tilastotietojen kokoamisen sellaisia ohjelmia ja toimintaperiaatteita varten, jotka tähtäävät edellä mainittujen ryhmien naiseen kohdistuvan syrjinnän poistamiseen, ja
- d) antamaan seuraavassa määräaikaisraportissaan eriteltyjä tietoja naisten edustuksesta poliittisessa ja julkisessa elämässä, mukaan lukien edellä mainittuihin ryhmiin kuuluvat naiset.

Heikommassa asemassa olevat naisryhmät

Maahanmuuttajanaiset

30. Komitea tervehtii tyytyväisyydellä sopimusvaltion hallituksen kotouttamisohjelmaa ja niitä lukuisia osallistamis- ja kotouttamishankkeita, joilla pyritään edistämään maahanmuuttajanaisten yhdenvertaisia mahdollisuuksia muun muassa työmarkkinoilla. Komitea on kuitenkin edelleen huolestunut siitä, että maahanmuuttajanaisille on vain rajoitetusti saatavilla työvoima- ja terveystalvcluja. Komiteaa huolestuttaa myös se, että maahanmuuttajanaiset ovat erityisen alttiita väkivallan eri muodoille, kuten perheväkivallalle, naisten sukuelinten silpomiselle ja niin sanotuille kunniamurhille, ja että heillä voi olla vaikeuksia saada sosiaalipalveluja ja muita palveluja, joilla heitä suojeltaisiin näiltä väkivallan muodoilta, koska he eivät tunne lakia tai pelkäävät oleskelulupansa menettämistä tai maasta karkottamista, jos he oleskelevat maassa laittomasti.

31. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio

- a) tehostaa toimia maahanmuuttajanaisten syrjinnän poistamiseksi sekä yhteiskunnassa yleensä että heidän omista yhteisöissään,
- b) kehittää maahanmuuttajanaisille suunnattuja ohjelmia ja strategioita, joilla lisätään maahanmuuttajanaisten tietoisuutta omista oikeuksistaan, tehostetaan heidän pääsyään yleissivistävään ja ammattikoulutukseen, työelämään, terveydenhuoltoon ja muihin peruspalveluihin

ja lisätään heidän mahdollisuuksiaan saada maksutonta oikeusapua ja käyttää tehokkaita oikeussuojakeinoja silloin, kun heidän oikeuksiaan on loukattu, ja

- c) tekee kattavia selvityksiä maahanmuuttajanaisten syrjinnästä ja kokoaa tilastoja maahanmuuttajanaisten työllisyydestä ja terveydenhuollosta sekä heidän kokemansa väkivallan muodoista tunnistaa aukot ja määrittääkseen toimintaperiaatteet, joiden avulla voidaan puuttua maahanmuuttajanaisten moniperustaiseen tai risteävään syrjintään.

Vammaiset naiset

32. Komitea toistaa edellisissä loppupäätelmissään (CEDAW/C/FIN/CO/6, 193. kohta) ilmaisemansa huolen siitä, että vammaiset naiset kohtaavat monenlaista syrjintää muun muassa hakeutuessaan koulutukseen, työhön, terveydenhuoltoon ja osallistuessaan poliittiseen toimintaan. Komitea on huolestunut myös siitä, että yhdenvertaisuuslain soveltamisala on laajempi etnisen syrjinnän kuin vammaisuuteen perustuvan syrjinnän osalta, kun on kyse asumisesta, hyvinvoinnista, sosiaaliturvasta ja terveydenhuollon ja muista julkisista palveluista. Lisäksi komiteaa huolestuttaa se, että vammaiset naiset joutuvat usein seksuaalisen väkivallan uhreiksi ja ettei väkivallan uhreille tarkoitettuja erityispalveluja, erityisesti esteettömiä turvakoteja ja ympärivuorokautisesti päivystäviä puhelimia, ole vammaisten naisten saatavilla. Komitea pitää valitettavana, ettei ole saatavilla riittävästi tietoa vammaisten naisten tilanteesta sopimusvaltiossa, erityisesti heidän sosiaalis-taloudellisesta asemastaan ja elinoloistaan, eikä myöskään vammaisiin naisiin kohdistuvasta väkivallasta.

33. Komitea kehottaa sopimusvaltiota

- a) ryhtymään toimiin tarkistaakseen syrjinnän kieltävää lainsäädäntöään varmistaakseen, että vammaisuuteen perustuva syrjintä kielletään sekä julkisen elämän että yksityiselämän piirissä ja että vammaisten naisten käytettävissä on oikeussuojakeinoja, seuraamuksia ja kantelujärjestelmiä muun muassa moniperustaisen tai risteävän syrjinnän tapauksissa,
- b) ryhtymään konkreettisiin toimiin puuttuakseen vammaisiin naisiin kohdistuvaan väkivaltaan järjestämällä esteettömiä turvakoteja ja ympärivuorokautisesti päivystäviä väkivallan uhrien tukipuhelimia sekä antamalla poliisille koulutusta ja tietoa tällaisesta väkivallasta, ja
- c) tekemään säännöllisiä ja kattavia selvityksiä vammaisiin naisiin kohdistuvasta syrjinnästä sekä kokoamaan eriteltyjä tilastotietoja heidän työ-, koulutus- ja terveystilanteestaan ja kaikista heidän kohtaamansa väkivallan muodoista.

Romaninaiset

34. Komitea panee merkille ne toimet, jotka sopimusvaltio on toteuttanut tehostaakseen romaninaisten ja -tyttöjen syrjinnän ehkäisemistä muun muassa hyväksymällä kansallisen romanipoliittisen ohjelman vuonna 2009. Komitea on kuitenkin huolestunut siitä, ettei näissä toimissa ole otettu riittävästi huomioon sukupuolinäkökulmaa eikä niissä puututa

	<p>asianmukaisesti romaninaisten kohtaamaan moniperustaiseen tai risteävään syrjintään. Komitea on myös huolestunut romaninaisia koskevan tiedon yleisestä puuttumisesta, heidän korkeasta työttömyysasteesta ja niistä vaikeuksista, joita he kohtaavat hakeutuessaan peruspalveluihin ja hakiessaan suojelua muun muassa perheväkivallan uhrien turvakodeista.</p> <p>35. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio</p> <ul style="list-style-type: none">a) sisällyttää sukupuolinäkökulman kaikkiin toimintaperiaatteisiin, joilla se pyrkii puuttumaan romanien syrjintään, ja ryhtyy tehokkaisiin toimiin, joissa otetaan huomioon romaninaisten kohtaaman syrjinnän monet muodot,b) ryhtyy ennakoiviin toimiin ehkäistäkseen romaninaisten syrjintää sekä heidän omissa yhteisöissään että yhteiskunnassa yleensä, torjuakseen romaninaiisiin kohdistuvaa väkivaltaa sekä parantaakseen sosiaalipalvelujen ja oikeussuojakeinojen saatavuutta romaninAISille, ja antaa romaninAISille ja -tytöille koulutusta heidän oikeudestaan tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen, jac) kokoaa tietoja romaninaisten pääsystä koulutukseen, työhön, terveyspalveluihin ja väkivallan uhrien turvakoteihin sekä tietoja näihin pääsyn parantamiseksi toteutettujen toimien vaikutuksesta ja saavutetuista tuloksista.
<p>CRC Lapsen oikeuksien komitea 2011 (CRC/C/FIN/CO/4)</p>	<p>Komitean aiemmat suositukset</p> <p>6. Komitea panee huolestuneena merkille, ettei sopimusvaltion kolmannen määräaikaisraportin (CRC/C/15/Add.272, 2005) käsittelyn perusteella esitettyjä eri huolenaiheita ja suosituksia ole otettu riittävästi huomioon. Komitea panee merkille, että nämä huolenaiheet ja suositukset toistetaan tämänkertaisissa päätelmissä.</p> <p>7. Komitea kehottaa sopimusvaltiota toteuttamaan kaikki tarvittavat toimet ottaakseen huomioon ne kolmatta määräaikaisraporttia koskevissa päätelmissä annetut suositukset, joita ei ole pantu riittävästi täytäntöön, mukaan lukien ne suositukset, jotka liittyvät etnisten vähemmistöjen lapsiin ja maahanmuuttajalapsiin kohdistuvaan syrjintään, lasten mielipiteiden kunnioittamiseen, turvapaikkaa hakevien lasten oikeuksiin, lasten siirtämiseen pois laitoshoidosta ja nuorison terveyteen.</p> <p>Yhdenvertaisuus</p> <p>24. Komitea panee merkille sopimusvaltion pyrkimykset uudistaa yhdenvertaisuuslakia laajentamalla sen soveltamisalaa sekä sopimusvaltion suunnitelmat perustaa lapsiasiamiehen toimisto. Komitea on kuitenkin huolestunut siitä, että vammaisia lapsia, maahanmuuttaja- ja pakolaislapsia sekä etnisiin vähemmistöihin kuuluvia lapsia, kuten romaneja, syrjitään. Komitea on huolestunut myös romaniväestön sosiaalisesta syrjäytymisestä ja rakenteellisesta syrjinnästä, joka lisää päihteiden käyttöä ja mielenterveysongelmia ja heikentää romanilasten elintasoja.</p> <p>25. Komitea kehottaa sopimusvaltiota tehostamaan pyrkimyksiään torjua kaikkia syrjinnän muotoja, mukaan lukien vammaisiin lapsiin, maahanmuuttaja- ja pakolaislapsiin sekä etnisiin vähemmistöihin kuuluviin lapsiin kohdistuva syrjintä. Lisäksi komitea suosittelee, että sopimusvaltio asettaa keskeiselle sijalle julkisissa</p>

	<p>ohjelmissaan syrjinnän estämisen ja poistamisen muun muassa joukkoviestinten ja koulutusjärjestelmän avulla. Sopimusvaltion olisi erityisesti kansallisen romanipoliittisen ohjelman mukaisesti tehostettava toimia, joilla torjutaan romanien etnistä syrjintää ja sosiaalista syrjäytymistä, sekä varmistettava kaikille romanilapsille riittävä elintaso. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio antaa seuraavassa määräaikaisraportissaan tietoja niistä lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen kannalta merkittävistä toimista ja ohjelmista, jotka sopimusvaltio on toteuttanut noudattaakseen vuoden 2001 rasismia, rotusyrjintää, muukalaisvihaa ja niihin liittyvää suvaitsemattomuutta käsittelevässä maailmankokouksessa hyväksytyjä julistusta ja toimintasuunnitelmaa sekä vuoden 2009 Durbanin tarkistuskokouksen loppuasiakirjaa.</p>
<p>YK:N IHMISOIKEUSNEUVOSTON YLEISMAAILMALLINEN MÄÄRÄAIKAISTARKASTELU</p>	
<p style="text-align: center;">UPR YK:n yleismaailmallinen määräaikaistarkastelu 2017 (A/HRC/36/8 ja A/HRC/36/8/Add.1)</p>	<p>100.30 Tukee edelleen uuden yhdenvertaisuusvaltuutetun toimia oikeusturvan ja oikeussuojakeinojen tarjoamiseksi kaikkia syrjinnän muotoja vastaan (Indonesia);</p> <p>100.35 Vahvistaa ja parantaa nykyistä lainsäädäntöä, joka koskee syrjinnän, rasismin ja muukalaisvihan eri muotoja (Libanon);</p> <p>100.36 Tehostaa toimiaan rasismin, rotusyrjinnän, muukalaisvihan ja näihin liittyvän suvaitsemattomuuden poistamiseksi ryhtymällä järjestelmällisiin pitkän aikavälin vastatoimiin näitä epäkohtia vastaan (Etelä-Afrikka);</p> <p>100.37 Jatkaa toimiaan kaikkien syrjinnän muotojen torjumiseksi ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi (Azerbaidžan);</p> <p>100.38 Jatkaa toimiaan ihmisten suojelemiseksi syrjinnältä ja parantaa tähän tarkoitettuja oikeudellisia ja institutionaalisia kehyksiään varmistamalla samantasoisien suojelun kaikkien syrjintäperusteiden osalta (Palestiinan valtio);</p> <p>100.39 Harkitsee niiden oikeudellisten ja institutionaalisten kehystensä parantamista, joiden tarkoituksena on suojella ihmisiä syrjinnältä, varmistamalla samantasoisien suojelun kaikkien syrjintäperusteiden osalta (Albania);</p> <p>100.40 Jouduttaa pyrkimyksiä parantaa oikeudellisia ja institutionaalisia kehyksiään, joiden tarkoituksena on suojella ihmisiä syrjinnältä (Bulgaria);</p> <p>100.41 Jatkaa pyrkimyksiään varmistaa yhdenvertainen suojelu syrjinnältä (Unkari);</p> <p>100.42 Ottaa käyttöön kattavan pitkän aikavälin kehyksen, jonka avulla puututaan syrjintään, rasismiin ja muukalaisvihaan ja jossa keskitytään sekä ihmisoikeusloukkausten ennaltaehkäisyyn että niiden torjuntaan (Brasilia);</p> <p>100.43 Parantaa tehokkaiden oikeussuojakeinojen saatavuutta syrjinnän uhreille (Slovenia);</p>

- 100.44 Varmistaa sen kattavan lainsäädäntöuudistuksen täytäntöönpanon, jolla taataan samantasoinen suojele kaikkien syrjintäperusteiden osalta, erityisesti sukupuoliseen suuntautumiseen ja sukupuoli-identiteettiin perustuvan syrjinnän osalta (Montenegro);
- 100.45 Jatkaa pyrkimyksiään torjua ja poistaa sukupuoliseen suuntautumiseen ja sukupuoli-identiteettiin perustuvan syrjinnän muun muassa toteuttamalla kattavan lainsäädäntöuudistuksen, jolla taataan yhdenvertainen suojele syrjinnältä kaikilla perusteilla (Albania);
- 100.54 Tehostaa ohjelmia, joilla ehkäistään muukalaisvihaa ja väkivaltaisia ääriliikkeitä sekä tiedotetaan niistä kansallisesti ja alueellisesti (Filippiinit);
- 100.55 Ryhtyy muukalaisvihan ja islaminpelon vastaisiin toimiin; parantaa rasismien torjunnan nykyisen oikeudellisen kehyksen täytäntöönpanoa (Turkki);
- 100.56 Lisää toimiaan syrjinnän, rasismien ja muukalaisvihan poistamiseksi maasta (Uzbekistan);
- 100.57 Tehostaa edelleen rasismien, muukalaisvihan ja islaminpelon sekä maahanmuuttajien syrjinnän vastaisia toimia (Chile);
- 100.58 Torjuu edelleen rotusyrjintää ja muukalaisvihaa ja vähentää tehokkaasti viharikoksia (Kiina);
- 100.59 Ryhtyy lainsäädännön avulla tehokkaisiin ja pikaisiin toimiin torjuakseen vihapuhetta, islaminpelkoa ja aggressiivisia, rasistisia tekoja, joita esiintyy yhteiskunnassa yhä enemmän, ja varmistaa näiden ilmiöiden vaikutusten käsittelemisen pitkällä aikavälillä (Egypti);
- 100.60 Harkitsee parantavansa rasismien torjunnan oikeudellisen kehyksen täytäntöönpanoa (Namibia);
- 100.61 Hyväksyy asianmukaiset lainsäädäntötoimet ja poliittiset toimet tarkistaakseen oikeusjärjestystään sekä torjuakseen ja poistaakseen kaikki syrjinnän, rasismien ja muukalaisvihan muodot (Honduras);
- 100.62 Toteuttaa edelleen tehokkaita toimia, joilla torjutaan kaikkia syrjinnän, vihapuheen ja viharikosten muotoja sekä tietoverkoissa että niiden ulkopuolella, ja varmistaa, että nämä rikokset tutkitaan tehokkaasti (Viro);
- 100.63 Tehostaa toimia, joilla hillitään viharikoksia tiettyjä uskonnollisia yhteisöjä, etnisiä ryhmiä ja muita vähemmistöjä vastaan, mukaan lukien alkuperäiskansat (Intia);
- 100.64 Tehostaa toimia, joilla ehkäistään vähemmistöihin ja vammaisiin henkilöihin kohdistuvaa vihapuhetta ja häirintää kansallisen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennaltaehkäisytoimenpideohjelman mukaisesti (Indonesia);
- 100.65 Varmistaa pakollisen koulutuksen ja ohjeiden avulla, että lainvalvonta-, turvallisuus- ja oikeusviranomaisilla on tarvittavat tiedot ja taidot, joiden avulla ne pystyvät käsittelemään maahanmuuttajiin, turvapaikanhakijoihin ja pakolaisiin kohdistuvia viharikoksia, sekä muuttaa viharikoksia ja vihapuhetta koskevaa lainsäädäntöään (Iranin islamilainen tasavalta);

	<p>100.66 Tehostaa toimia, joilla ehkäistään ja torjutaan maahanmuuttajataustaisiin henkilöihin kohdistuvaa syrjintää (Turkki);</p> <p>100.67 Vahvistaa edelleen toimia maahanmuuttajiin ja turvapaikanhakijoihin kohdistuvan muukalaisvihan, rasismien ja suvaitsemattomuuden torjumiseksi (Angola);</p> <p>100.68 Tehostaa toimia erityisesti maahanmuuttajiin ja turvapaikanhakijoihin kohdistuvan syrjinnän, rasismien ja muukalaisvihan torjumiseksi maassa (Norsunluurannikko);</p> <p>100.69 Tehostaa toimia, joilla rajoitetaan rasismien ja muukalaisvihan ilmauksia, erityisesti rasismien ilmauksia internetissä (Italia);</p> <p>100.70 Tehostaa muukalaisvihan torjuntaa sosiaalisissa verkoissa ja internetissä (Algeria);</p> <p>100.71 Ryhtyy nykyistä tehokkaampiin toimiin torjuakseen ja myös poistaakseen vähemmistöihin kohdistuvat rikokset ja vihaviestit pyrkimällä määrätietoisesti ehkäisemään ja seuraamaan näitä tekoja (Norsunluurannikko);</p> <p>100.72 Ehkäisee internetissä esiintyvää vihapuhetta ja tehostaa viharikosten torjuntaa toteuttamalla kansallisen perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelman ja muita toimia (Kuuba);</p> <p>100.73 Ottaa tehokkaasti kantaa vihapuheeseen ja hyökkäviin asenteisiin, jotka ovat yleistymässä (Iranin islamilainen tasavalta);</p> <p>100.93 Toteuttaa lisää toimia, joilla puututaan syntyperältään ulkomaisten Suomen kansalaisten syrjintään työelämässä, erityisesti kaventamalla palkkakuilua maahanmuuttajien ja syntyperäisten suomalaisten välillä (Serbia);</p> <p>100.98 Lisää toimiaan kaikenlaisen naisiin kohdistuvan syrjinnän poistamiseksi erityisesti työmarkkinoilta (Libya);</p> <p>100.136 Vahvistaa syrjinnän vastaista lainsäädäntöään varmistaakseen vammaisille henkilöille yhdenvertaisen pääsyn julkisen sektorin asuntoihin, kaupallisiin tiloihin ja liikennevälineisiin (Amerikan yhdysvallat);</p> <p>100.142 Jatkaa toimia romanien syrjinnän ehkäisemiseksi (Itä-Timor);</p> <p>100.148 Jatkaa toimiaan syrjinnän, erityisesti siirtotyöntekijöiden syrjinnän, torjumiseksi (Bangladesh);</p> <p>100.149 Ryhtyy kiireellisiin toimiin tutkiakseen maahanmuuttajiin, pakolaisiin ja vähemmistöihin kohdistuvat vihatteot ja syrjinnän sekä rangaistakseen niistä ja syventääkseen suurelle yleisölle ja virkamiehille suunnattuja tiedotusohjelmiaan (Argentiina);</p> <p>100.150 Varmistaa maahanmuuttajien, erityisesti naispuolisten siirtotyöntekijöiden, tehokkaan suojelun syrjinnältä (Filippiinit);</p>
--	--

EN:N SOPIMUSVALVONTAELINTEN ANTAMAT SUOSITUKSET

<p>ESC Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitea 2019</p>	<p><i>Toimenpiteet maasta- ja maahanmuuttoa koskevaa harhaanjohtavaa propagandaa vastaan</i></p> <p>Komitea muistuttaa, että hallituksen toimenpiteillä olisi estettävä harhaanjohtavien tietojen antaminen maasta muuttaville kansalaisille ja torjuttava väriin tietojen antaminen maahan hakeutuville maahanmuuttajille (Päätelmät XIV-1 (1998), Kreikka).</p> <p>Komitea katsoo, että ollakseen tehokasta harhaanjohtavan propagandan torjunnan tulisi sisältää oikeudelliset ja käytännön toimenpiteet, joilla puututaan rasismiin ja muukalaisvihaan sekä naiskauppaan. Tällaisia toimenpiteitä, jotka olisi kohdistettava koko väestöön, tarvitaan muun muassa torjumaan sellaisten stereotyyppisten oletusten leviämistä, joiden mukaan maahanmuuttajilla on taipumusta rikoksiin, väkivaltaan, huumeiden käyttöön tai sairauksiin (Päätelmä XV-1 (2000), Itävalta).</p> <p>Komitea muistuttaa myös, että julkisten toimijoiden lausumat saattavat luoda syrjivää ilmapiiriä. Valtion viranomaisten epäsuorasti sallima tai suoraan niiltä peräisin oleva rasistinen harhaanjohtava propaganda on peruskirjan loukkaus (<i>Centre on Housing Rights and Evictions (COHRE) v Italia</i>, kantelu nro 58/2009, asiaratkaisu 25. kesäkuuta 2010). Komitea korostaa, että on tärkeää edistää vastuuntuntoista tiedonvälitystä ja estää syrjivien näkemysten levittämistä.</p> <p>Lisäksi komitea muistuttaa, että harhaanjohtavan propagandan torjumiseksi on oltava olemassa tehokas järjestelmä, jonka avulla valvotaan syrjivää, rasistista tai vihaan yllyttävää puhetta etenkin julkisuudessa. Komitea korostaa, että viranomaisten olisi toteutettava harhaanjohtavan propagandan vastaisia toimenpiteitä keinona estää laitonta maahanmuuttoa ja ihmiskauppaa (Päätelmät 2006, Slovenia).</p> <p>Lopuksi komitea muistuttaa, että valtioiden on myös toteutettava toimenpiteitä, joilla valistetaan asiasta lainvalvontavirkamiehiä, kuten maahanmuuttajien kanssa ensimmäisinä tekemisissä olevia virkamiehiä.</p> <p>Vuoden 2011 päätelmässään komitea huomautti Euroopan rasismien ja suvaitsemattomuuden vastaisen komission (ECRI) suositelleen kolmannessa Suomea koskevassa raportissaan, että Suomen viranomaiset harkitsisivat sellaisten säännösten antamista, jotka koskevat nimenomaisesti poliittisten puolueiden tukijoiden rasistista ja muukalaisvihamielistä puhetta. ECRIn mukaan Suomen tulisi myös harkita riippumattoman elimen perustamista tutkimaan kaikki väitetyt lainvalvontaviranomaisten rikkomukset sekä erityisesti väitteet rasismista ja rotusyrjinnästä. Lisäksi ECRI suosittelee painokkaasti, että Suomen viranomaiset toteuttaisivat lisää toimenpiteitä, joilla pyritään saamaan aikaan todistettavissa oleva ja johdonmukainen julkinen sitoumus vastustaa kaikenlaista rasismia ja rotusyrjintää. ECRI pyysi tietoja toimenpiteistä, jotka Suomi on toteuttanut ECRIn suositusten johdosta.</p> <p>Raportti ei sisällä pyydettyjä tietoja. Komitea muistuttaa kysymyksestään ja korostaa, että jollei kattavia tietoja asiasta anneta seuraavassa raportissa, mikään ei osoita tilanteen olevan tältä osin peruskirjan mukainen.</p> <p><i>Päätelmä</i></p> <p>Komitea siirtää päätelmänsä tekemistä, kunnes se on saanut pyytämänsä tiedot.</p>
--	---

<p>FCNM</p> <p>Ministerikomitean suositukset kansallisten vähemmistöjen suojelua koskevan puiteyleissopimuksen täytäntöönpanosta Suomessa 2020 (CM/ResCMN(2020)1)</p>	<p>1. lisätään ja vahvistetaan viharikoksia käsittelevien lainkäyttöviranomaisten resursseja ja tarjotaan tarvittavaa koulutusta, jotta viharikoksia voidaan ehkäistä ja torjua tehokkaasti ja jotta kantelujen käsittelyaikoja voidaan lyhentää. Suvaitsevaisuutta ja kulttuurienvälistä vuoropuhelua edistävien toimien rahoituksen osalta siirrytään hankeperusteisesta rakenteellisempaan ja kestävämpään lähestymistapaan;</p> <p>8. varmistetaan, että ruotsinkielisillä on käytännössä mahdollisuus saada terveydenhuoltoja sosiaalipalveluja äidinkielellään. Erityisesti olisi pyrittävä torjumaan moniperusteista syrjintää, joka kohdistuu näitä palveluja käyttäviin ruotsinkielisiin lapsiin, vanhuksiin ja vammaisiin. Viranomaisten tulee seurata tarkoin ruotsinkielisen väestön kielellisten oikeuksien toteutumista ja tarvittaessa ryhtyä toimiin niiden toimeenpanemiseksi käräjäoikeuksissa.</p>
<p>ECRML</p> <p>Ministerikomitean suositukset jäsenvaltioille alueellisia kieliä tai vähemmistökieliä koskevan eurooppalaisen peruskirjan soveltamisesta Suomessa 2018 (CM/RecChL(2018)5)</p>	<p>4. ryhtyvät toimiin lisätäkseen tietoisuutta Suomen alueellisista kielistä ja vähemmistökielistä sekä suvaitsevuutta niitä kohtaan.</p>
<p>GREVIO</p> <p>Euroopan neuvoston naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan asiantuntijaryhmä (GREVIO/Inf(2019)9)</p>	<p>Risteävä syrjintä</p> <p>2. GREVIO kehottaa painokkaasti Suomen viranomaisia ryhtymään toimiin varmistaakseen, että Istanbulin sopimuksen määräykset pannaan täytäntöön syrjimättä ketään millään 4 artiklan 3 kohdassa luetellulla perusteella. Tällöin on muun muassa parannettava turvakotien alueellista saavutettavuutta Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelmassa esitetyllä tavalla.</p>
<p>EUROOPAN RASISMIN JA SUVAITSEMATTOMUUDEN VASTAINEN KOMISSIO</p>	
<p>ECRI</p> <p>Euroopan rasismin ja suvaitsemattomuuden vastaisen komission</p>	<p>1. Rasismin ja rotusyrjinnän vastainen lainsäädäntö</p> <p>ECRI:n yleistä politiikkaa koskevan suosituksen nro 7 mukaiset rikos-, siviili- ja hallintolain säännökset</p>

<p>Suomea koskeva viides raportti (CRI(2019)38)</p>	<p><i>Rikoslain säännökset</i></p> <p>5. ECRI suosittaa, että viranomaiset saattavat Suomen rikoslain vastaamaan GRP nro 7:ää siten, kuin edeltävissä kappaleissa on todettu; viranomaisten tulisi erityisesti (i) lisätä kieli ja kansallisuus (tarkoittaen kansalaisuutta) suojeluperustelitalle, joka on rikoslain 11 luvun kiihottamista kansanryhmää koskevassa 10 pykälässä sekä 6 luvun rangaistuksen koventamisperusteita koskevassa 5(4) pykälässä; ja (ii) tehdä rangaistavaksi rasismia edistävän ryhmän luominen tai johtaminen, sen tukeminen ja sen toimintaan osallistuminen.</p> <p><i>Siviili- ja hallintolain säännökset</i></p> <p>11. ECRI suosittaa, että viranomaiset saattavat Suomen siviili- ja hallintolain vastaamaan yleistä politiikkaa koskevaa suositusta nro 7 siten, kuin edeltävissä kappaleissa on todettu; viranomaisten tulisi etenkin (i) sisällyttää ilmaistu aikomus syrjiä, toisen yllyttäminen tai auttaminen syrjimään yhdenvertaisuuslain mukaisiin syrjintämuotoihin; (ii) antaa säännöksiä, jotka velvoittavat julkiset viranomaiset varmistumaan siitä, että ne osapuolet, joiden kanssa ne tekevät sopimuksia tai antavat lainoja, määrärahoja tai muita etuja, noudattavat ja edistävät syrjimättömyyspolitiikkaa; ja velvoittavat lakkauttamaan julkisen rahoituksen rasismia edistävilä järjestöiltä.</p> <p>Tasa-arvoelimet</p> <p><i>Yhdenvertaisuusvaltuutettu</i></p> <p>16. ECRI suosittaa, että yhdenvertaisuusvaltuutetun toimivaltaa muutetaan siten, että (i) valtuutetulla on oikeus tutkia yksittäisiä väitetyjä työelämänsyrjintätapauksia; (ii) ja oikeus viedä tapauksia oikeuteen oma-aloitteisesti; ja (iii) että avataan paikallis- ja aluetoimistoja ja varataan niille riittävät resurssit.</p> <p><i>Tasa-arvovaltuutettu</i></p> <p>18. ECRI suosittaa, että viranomaiset lisäävät tasa-arvovaltuutetun toimintakapasiteettia ja henkilöstöä, jotta valtuutettu voisi riittävällä tavalla käsitellä toimivaltansa piiriin kuuluvia sukupuoli-identiteetikysymyksiä.</p> <p><i>Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta</i></p> <p>23. ECRI suosittaa ensisijaisena seikkana, että yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnalle tulisi antaa valtuudet käsitellä työelämässä mihin tahansa perusteeseen eikä pelkästään sukupuoleen ja sukupuoli-identiteettiin liittyviä syrjintävalituksia; että lautakunnalle annettaisiin valtuudet määrätä syrjinnän uhreille maksettavista korvauksista; ja että lautakunnan resurssit lisättäisiin tuntuvasti, jotta se voisi täysipainoisesti täyttää tehtävänsä.</p>
--	---

2. Vihapuhe

Tiedot

29. ECRI suosittaa, että viranomaiset perustavat kattavan tiedonkeruujärjestelmän, jolla saadaan yhtenäinen ja yhdenmukainen kuva rasistisista ja homo/transfobisista vihapuhe- ja viharikostapauksista, jossa tiedot ovat täysin eritelty rikostyyppin, vihamotivaatiotyyppin ja kohderyhmän mukaan ja joka sisältää myös tiedot oikeudellisesta seurannasta ja tuloksista. Lisäksi tietojen tulee olla yleisesti saatavilla.

Viranomaisten toimenpiteet

45. ECRI suosittaa, että viranomaiset vahvistavat vihapuheen vastaista reagointiaan perustamalla eri viranomaistahojen välisen työryhmän laatimaan kokonaisvaltaisen strategiana rasistisen ja homo/transfobisen vihapuheen muodostamaan ongelmaan puuttumiseksi tehokkaalla tavalla. Ryhmään tulisi kuulua asianomaisia viranomaisia sekä tasa-arvoelimiä, kansalaisjärjestöjä ja mahdollisuuksien mukaan joukkoviestinten edustajia. Strategiassa tulisi tehokkaasti hyödyntää ECRI:n yleistä politiikkaa koskevaa suositusta nro 15 vihapuheen torjunnasta.

48. ECRI suosittaa, että viranomaiset rohkaisevat julkisuuden henkilöitä ja etenkin poliitikkoja reagoimaan nopeasti ja paitsi tuomitsemaan kaikenlaisen rasistisen ja homo/transfobisen puheen, myös pyrkimään vahvistamaan niitä arvoja, jota tämänkaltaisen puhe uhkaa.

3. Rasistinen ja homo/transfobinen väkivalta

Homo/transfobinen väkivalta

56. ECRI suosittaa, että rikosilmoitusten tekemättä jättämisen ongelmaan puuttumiseksi viranomaisten tulisi vahvistaa poliisin ja haavoittuvassa olevien ryhmien, kuten seksuaalivähemmistöjen muodostaman yhteisön välistä yhteistyötä. Tähän yhteistyöhön tulisi kuulua se, että poliisivoimiin perustetaan vähemmistöyhteyspoliisin, myös seksuaalivähemmistöistä vastaavien yhteyspoliisien toimia.

Viranomaisten toimenpiteet

58. ECRI suosittaa, että lainvalvontaviranomaisten ja oikeuslaitoksen viharikoksiin liittyvää koulutusta lisätään. Koulutukseen tulisi sisältyä rasistinen ja homo/transfobinen viharikollisuus. ECRI suosittaa myös, että viranomaiset tekevät vaikuttavuusarvioinnin koulutuksesta sen toteamiseksi, missä määrin se myötävaikuttaa viharikollisuuden tunnistamiseen ja tarvittaessa muuttavat koulutusta.

60. ECRI suosittaa, että poliisi- ja syyttäjälaitos tutkivat perusteellisesti kaikki oletetut viharikostapaukset ja varmistuvat siitä, että mahdollisen ennakkoluulon pohjautuvan syrjintäperusteen olemassaolo otetaan yhdenmukaisesti huomioon poliisi-ilmoituksissa ja tutkinnoissa sekä mahdollisissa oikeudellisissa jatkotoimissa.

63. ECRI toistaa suosituksensa, että viranomaiset luovat poliisista ja syyttäjälaitoksesta riippumattoman elimen, jonka tehtävänä on tutkia väitettyjä poliisin rotusyrjintätapauksia ja väärinkäytöksiä. Lisäksi ECRI suosittaa myös painokkaasti, että poliisin monimuotoisuutta lisätään paremmin heijastamaan väestön monimuotoisuutta.

4. Kotouttamispolitiikka

Politiikka- ja muut ohjelmat

68. ECRI toistaa suosituksensa, että Suomen viranomaiset pohtivat tapoja saattaa voimaan yhtenäinen ja kattava tietojenkeräysjärjestelmä, jolla voidaan seurata ECRI:n huomion kohteena olevien ryhmien tilannetta käyttämällä tietoja luokiteltuina etnisen alkuperän, kielen, uskonnon ja kansallisuuden mukaan. Tietoja pitäisi kerätä julkisen toiminnan eri osa-alueilta, ja viranomaisten tulisi varmistaa niitä koskeva tiukka luottamuksellisuuden, ilmoitetun ennakkosuostumuksen ja omaehtoisen itseidentifikaation periaatteiden noudattaminen. Järjestelmän tulisi ottaa myös huomioon kaksi- tai moniperusteisen syrjinnän mahdollisuus.

Afrikkalaistaustaiset

80. ECRI suosittaa, että viranomaiset ryhtyvät voimallisiin toimiin läheisessä yhteistyössä asianomaisten yhteisöjen kanssa afrikkalaisperäisten syrjintäongelmaan puuttumiseksi ja sen torjumiseksi sekä asunto- että työmarkkinoilla. Tämä tulisi toteuttaa mm. osallistamalla YK:n kansainväliseen afrikkalaisen syntyperän vuosikymmeneen ja organisoimalla tietoisuutta lisääviä tapahtumia, joihin myös asunto- ja työmarkkinoita edustavat järjestöt voivat osallistua. Lisäksi tulisi kiinnittää erityistä huomiota somaliyhteisön jäsenten tilanteeseen ja kehittää asianmukaisia mekanismeja lakkautetun somaliasiain asiantuntijaryhmän korvaamiseksi.

2. Seksuaalivähemmistöihin kuuluviin kohdistuvan syrjinnän ja suvaitsemattomuuden torjuminen

Sukupuolen korjaus

101. ECRI suosittaa, että viranomaisten tulisi ensitilassa – ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisukäytännön mukaisesti – muuttaa lakia transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta poistamalla siitä vaatimuksen, jonka mukaan muun kuin alun perin rekisteröidyn sukupuolensa tunnustamista hakevan tulee olla hedelmättömiä tai steriloituja juridisen tunnustamisen edellytyksenä.

103. ECRI suosittaa, että nykyisten pitkäkköjen viivytysten välttämiseksi viranomaiset perustavat kolmannen keskuksen tarjoamaan sukupuolen korjausta haluaville tarpeellisia terveyspalveluja. Viranomaisten tulisi myös harkita ulkomailla tehtyjen sukupuolenkorjaustoimenpiteiden kustannusten korvaamista siihen asti kunnes kolmas keskus on toimintavalmiudessa.

	VÄLISEURANNAN SUOSITUKSET ECRI suosittaa, että yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnalle tulisi antaa valtuudet käsitellä työelämässä mihin tahansa perusteeseen eikä pelkästään sukupuoleen ja sukupuoli-identiteettiin liittyviä syrjintävalituksia; että lautakunnalle annettaisiin valtuudet määrätä syrjinnän uhreille maksettavista korvauksista; ja että lautakunnan resursseja lisättäisiin tuntuvasti, jotta se voisi täysipainoisesti täyttää tehtävänsä.
EN:N IHMISOIKEUSVALTUUTETTU	
Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutetun Nils Muižnieksin Suomea koskeva raportti CommDH(2012)27	2. Syrjimättömyys ja yhdenvertaisuuslainsäädännön uudistaminen Rasismi ja muukalaisviha 102. Ihmisoikeusvaltuutettu on tyytyväinen siihen, että Valtion kotouttamisohjelmassa kiinnitetään erityistä huomiota maahanmuuttajien työllistymiseen. Valtaväestö suhtautuu usein kriittisesti maahanmuuttoon, ja rasismien ja muukalaisvihan kitkemiseksi tarvitaan entistä tehokkaampia toimia. Vihapuhe, jota on ilmennyt myös poliitikkojen taholta, on merkittävä ongelma. Ihmisoikeusvaltuutettu kehottaa suomalaisia syyttäjiä ja tuomioistuimia käsittelemään huolellisesti tapaukset, jotka koskevat kiihottamista kansanryhmää vastaan. 103. Suomessa rasismien ja muukalaisvihan kohteeksi joutuvat todennäköisimmin romanit, venäjänkieliset ja somalit. Ihmisoikeusvaltuutettu on erityisen huolissaan nuorten somalien äärimmäisestä syrjäytymisestä. Suomen viranomaiset toteuttavat romanipoliittista ohjelmaa, mutta ihmisoikeusvaltuutetun mielestä romanien aktiivisempi osallistuminen tähän prosessiin olisi tarpeen. Venäjänkielisille ja somaleille tarkoitettuja erityistoimia on käynnissä vain muutamia. Viranomaisten, venäjänkielisten ja somalien välille on luotava erityisiä neuvoa-antavia mekanismeja, jotta ongelmat voidaan tunnistaa ja niihin voidaan puuttua. Tämänhetkisen tiedon valossa on selvää, että etnisten vähemmistöjen kohtaamaan työsyryntään, koulukiusaamiseen ja viharikoksiin on puututtava ensi tilassa. Lisäksi viranomaisten on kiinnitettävä nykyistä enemmän huomiota venäjän kielen asemaan sekä venäjänkielisen koulutuksen ja joukkoviestinnän edistämiseen Suomessa. 92. Suomen hallitus on sopivaan aikaan aloittanut kansallisen yhdenvertaisuuslainsäädännön uudistamisen. Ihmisoikeusvaltuutettu on tyytyväinen uudistuksen tavoitteisiin, joiden mukaan lain soveltamisala aiotaan laajentaa koskemaan kaikkia syrjintäperusteita kaikilla aloilla, ja oikeussuojakeinoja, seuraamuksia ja tasa-arvoelimiä aiotaan vahvistaa siten, että ne tarjoavat yhtäläisen suojelun jokaiselle syrjinnän uhreille. Jokaisen on saatava yhtäläinen syrjintäsuoja niin, ettei syrjintäperusteita aseteta keskinäiseen tärkeysjärjestykseen. Suomalaisessa yhteiskunnassa olisi ensiarvoisen tärkeää edistää ja vaalia yhdenvertaisuuden kulttuuria. 93. Yhdenvertaisuuslainsäädäntöä on kehitettävä uhrin näkökulmasta. Lainsäädännöllä ja käytännön toimilla on taattava syrjinnän uhreille helposti saatavilla oleva korkeatasoinen syrjintäsuoja. Rippumattomilla yhdenvertaisuuselimillä on keskeinen rooli matalan kynnyksen valitusteinä ja aktiivisina yhdenvertaisuuden puolestapuhujina. Ihmisoikeusvaltuutettu julkaisi vuonna 2011 lausunnon yhdenvertaisuutta edistävästä kansallisista rakenteista. Siinä

annetaan yksityiskohtaiset ohjeet siitä, miten perustetaan riippumattomat ja tehokkaat yhdenvertaisuuselimet ja laaditaan näitä tukeva yhdenvertaisuuslainsäädäntö.

94. Ihmisoikeusvaltuutettu toteaa, että tämänhetkiset suunnitelmat koskevat sekä yhdenvertaisuuslain soveltamisalan laajentamista että tasa-arvolain osittaista uudistamista. Rikoslain ja työolainsäädännön syrjintää koskevat säännökset jäisivät edelleen voimaan. Yhdenvertaisuuden valvonta ja edistäminen sekä valitusten käsittely jaettaisiin usean tahon kesken. Uusi yhdenvertaisuusvaltuutettu käsittelee kaikkia muita syrjintäperusteita paitsi sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää. Se ei myöskään käsittelee työelämän syrjintäasioita, mutta sillä olisi yleinen tehtävä edistää yhdenvertaisuutta. Tasa-arvovaltuutettu puolestaan käsittelee sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää kaikilla aloilla. Yleinen yhdenvertaisuuslautakunta voisi taas tutkia kaikkia tapauksia syrjintäperusteesta riippumatta, mahdollisesti kaikilla aloilla. Työsuojeluhallinto valvoisi säännösten toimeenpanoa ja tutkisi valituksia yksinomaan työelämään liittyvissä asioissa yhdenvertaisuuslain laajennetun soveltamisalan perusteella (mutta ei tasa-arvolain perusteella). Tuomioistuinten lisäksi valitusteinä säilyisivät eduskunnan oikeusasiamies ja oikeuskansleri.

95. Ihmisoikeusvaltuutetun mielestä edellä mainittu järjestelmä ei ehkä ole syrjinnän uhrien näkökulmasta riittävän selkeä ja helposti lähestyttävä, sillä eri toimijoiden tehtäviä ja osittain päällekkäistä toimivaltaa voi olla vaikea hahmottaa. Eri elimien välinen tehokas yhteistyö ja laaja tiedottaminen voisi vähentää saavutettavuuteen liittyviä ongelmia. Parhaan toimintatavan löytäminen työelämässä, jossa tapahtuu huomattavan paljon syrjintää, edellyttää kuitenkin vielä lisätoimia. Tutkimukset yhdenvertaisuuslainsäädännön toimeenpanosta työelämässä ovat kyseenalaistaneet nykyisen valvontajärjestelmän tehokkuuden. On hämmästyttävää, että työsuojeluhallinnolle ilmoitettiin vuonna 2010 vain 126 työsyrintätapausta, vaikka työsuojeluhallinto on suhteellisen lähellä valituksen tekijöitä, ja että terveyssyihin perustuva syrjintä on valitusten perusteella yleisin työsyryntän muoto (61 valitusta).

96. Yhdenvertaisuuselinten tehokkuus ja riippumattomuus on olennaisen tärkeää. Työsuojeluhallinto ei tällä hetkellä täytä riippumattomuuden kriteeriä, sillä se toimii kiinteästi aluehallintovirastojen yhteydessä. Toinen huolenaihe on työsuojeluhallinnon asiantuntemuksen riittävyys eri syrjintäperusteiden alalla erityisesti vammaisuuteen ja työolosuhteiden mukauttamiseen liittyvissä asioissa. Yhdenvertaisen kohtelun valvonta on tämän lisäksi vain pieni osa työsuojeluhallinnon laajaa tehtäväkenttää.

97. Tasa-arvovaltuutettu ja nykyinen tasa-arvolautakunta täyttävät riippumattomuus- ja asiantuntemuskriteerit sukupuoleen liittyvien syrjintäperusteiden osalta. Uudessa yhdenvertaisuusjärjestelmässä muut syrjintäperusteet eivät kuitenkaan todennäköisesti saisi yhtä suurta painoarvoa työelämän alueella, jolla uuden yhdenvertaisuusvaltuutetun tehtävänä olisi ainoastaan edistää yhdenvertaisuutta. Suunnitellun yleisen yhdenvertaisuuslautakunnan saavutettavuuteen liittyvät järjestelyt ja lautakunnan tarkat tehtäväalueet eivät myöskään ole vielä selvillä.

98. Ihmisoikeusvaltuutettu painottaa, että yhdenvertaisuuselimille on tarjottava riittävästi resursseja tehtäviensä toteuttamiseen siinä laajuudessa ja sillä tasolla, että ne saavat aikaan todellisia tuloksia. Uudella yleisellä yhdenvertaisuuselimellä olisi laajin vastuualue, sillä se tutkisi valituksia, tarjoaisi tietoa ja asiantuntemusta ja edistäisi yhdenvertaisuutta useimpien syrjintäperusteiden osalta. On selvää, ettei nykyinen vähemmistövaltuutettu pysty

hoitamaan voimakkaasti laajentuvaa tehtäväkenttää, ellei sen henkilö- ja asiantuntijaresursseja ja toimintabudjettia lisätä merkittävästi.

99. Yhdenvertaisuuslainsäädännön uudistamisen jälkeen on tärkeää syventää tietämystä uudesta järjestelmästä ja kouluttaa yhdenvertaisuusasioiden parissa työskenteleviä ammattilaisia ja paikallisviranomaisia, jotka voivat merkittävästi lisätä tietämystä yhdenvertaisuusasioista ja niihin liittyvistä oikeussuojajärjestelmistä. Kunnallisiin yhdenvertaisuussuunnitelmiin tulee sisällyttää kaikki syrjintäperusteet.

100. Lopuksi ihmisoikeusvaltuutettu tähdentää, että yhdenvertaisuuslainsäädännön ja sen valvonnasta vastaavien elinten tarpeetonta pirstaloitumista tulee välttää. Lainsäädäntöuudistuksen onnistumisen kannalta on ratkaisevan tärkeää, että suunniteltujen yleisen yhdenvertaisuuselimen ja yhdenvertaisuuslautakunnan tehtäväalueet ovat kattavat ja johdonmukaiset. Päämääränä tulee olla suojajärjestelmä, joka on helposti saatavilla kaikille syrjinnän uhreille.

107. Nykyistä vanhustenhoitolaitosten tarkastusjärjestelmää tulee arvioida sen riittävyden, riippumattomuuden ja tehokkuuden varmistamiseksi. Tällä hetkellä haasteena on kotona suoritettavien palvelujen valvonta, johon on etsittävä innovatiivisia ratkaisuja sekä julkisten että yksityisten palveluntarjoajien valvomiseksi. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaan itsemääräämisoikeutta koskevalla lakiuudistuksella tulee selkeyttää niitä ehtoja, joilla hoidollisia rajoitteita voidaan käyttää. Lisäksi yhdenvertaisuuslainsäädännön uudistuksessa on tartuttava syrjintäsuojassa oleviin puutteisiin ikäsyrjinnän osalta.

Lesbot, homot, biseksuaalit, transihmiset ja intersukupuoliset henkilöt (LHBTI)

108. Ihmisoikeusvaltuutettu on tyytyväinen siihen, että Suomen rikoslaki nimenomaisesti kieltää homofobiset viharikokset, ja kehottaa Suomen viranomaisia laajentamaan kiellon myös sukupuoli-identiteettiä koskeviin viharikoksiin. Lisäksi yhdenvertaisuuslainsäädännön uudistuksessa on tartuttava syrjintäsuojassa oleviin puutteisiin seksuaalisen suuntautumisen osalta. Suomen viranomaisten on kiinnitettävä erityistä huomiota transihmisten ja intersukupuolisten henkilöiden suojelun parantamiseen. Ihmisoikeusvaltuutettu toteaa, että sukupuolenkorjauksen virallisen tunnustamisen edellytyksistä on poistettava vaatimukset lisääntymiskyvyttömyydestä ja naimattomuudesta ja että sosiaali- ja terveysministeriö aikoo asettaa työryhmän arvioimaan asiaa. Intersukupuolisten henkilöiden, mukaan lukien intersukupuolisten lasten, erityiset suojelutarpeet on tunnistettava ja niihin on tartuttava yhteistyössä näitä ryhmiä edustavien kansalaisjärjestöjen kanssa. Lisäksi hallituksen tulee arvioida, pystyykö valtioneuvoston perus- ja ihmisoikeusyhteyshenkilöiden verkosto koordinoimaan LHBTI-asioita riittävästi eri ministeriöiden välillä vai pitääkö tehtävä antaa nimenomaisesti yhdelle ministeriölle.